

Fiskeripolitik: Beslut och åtgärder hösten 2023

De flesta politiker, forskare och myndigheter är överens om krisen för Östersjöns fiskebestånd. Åsikterna går däremot isär om orsaker och vägvalen som måste göras idag. Det är en osäkerhet som kan lamslå genomförandet av effektiva åtgärder.

Fiskbeståndens svaga utveckling och kommissionens förslag om noll-kvot för sillen i större delen av Östersjön skapar nya förutsättningar för positiva förändringar av fiskepolitiken, både på kort och lång sikt. Nyckeln till framgång ligger i att begränsa eller helt stänga det industriella skarpsillsfisket i Östersjön.

Alla förändringar kräver aktivitet och ansvaret vilar i hög utsträckning på Sverige och svenska politiker: Det är i Sverige opinionen är starkast för stoppat industrifisket, det är svenskar som äter strömming och det är Sverige som har den längsta kusten mot Östersjön. Svenska politiker har traditionellt haft en passiv inställning till fiskepolitiken. Det är hög tid för förändring.

Mål på kort och lång sikt:

- **På kort sikt** måste Sverige verka för att ministerrådet i slutet av oktober fattar beslut i enlighet med Kommissionens förslag, och att krav på bifångstkvoter och undantag hålls till ett minimum.
- **På lång sikt** finns en möjlighet att starta processer för att reformera Östersjöns fiskeriförvaltning. Läs mer om hur det skulle kunna göras på sid 3.

Utmaningar inför 2024 och 2025

Torsken kollapsade för flera år sedan och fiskeförbud råder än idag. Sillbeståndet uppvisar nu närmast identisk utveckling, men denna gång är Kommissionen ute något tidigare och föreslår noll kvot för sill/strömmingsfisket i stora delar av Östersjön. I [kommissionens non-paper](#) medges samtidigt stora bifångstkvoter på sill, kvoter som är beståndspåverkande och sannolikt hämmar en återhämtning.

Skarpsillen är det tredje stora kommersiella fiskbeståndet där det fortfarande bedrivs ett stort industrifiske. Det trots att [ICES](#) i sin senaste rapport redovisar en svag rekrytering (nya årsklasser) sedan 2014, och de kanske två sämsta rekryteringsåren någonsin under 2021 och 2022. Det är ett tidigt tecken på att beståndet har problem. Industrifisket efter skarpsill innebär också att betydande mängder [sill/strömming fångas som bifångst eller felrapporteras](#). Kommissionens förslag på en kvot om 171 815 ton är således för hög. En halvering av kvoten är att rekommendera, för utan minskat skarpsillsfiske kan sillen inte skyddas.

Sammantaget är situationen för Östersjöns viktigaste kommersiella arter ett kollapsat torskbestånd, ett sillbestånd som är på väg att kollapsa och ett skarpsillsbestånd som visar tecken på förestående beståndsminskningar. Vi har sammanställt en [tabell på sidan 4](#) med ICES, kommissionens och BalticWaters kommentarer och råd för de viktigaste kvoterna.

Vägar framåt

Politiken har alltid utgått från att fiske ska bedrivas oavsett beståndsstatus. När bestånd är kollapsade eller hotade är det en rimlig utgångspunkt att beslut ska utgå från nollkvot, och att eventuella fiskemöjligheter utgår därifrån. Exempelvis skulle ett sådant övervägande kunna medge ett småskaligt fiske med passiva redskap, för humankonsumtion.

Den 23e och 24e oktober möts berörda ministrar för att besluta om 2024 års fiskekvoter. Det är det viktigaste forumet om regeringen vill göra något för att skydda fisken och miljön i Östersjön. Nedan följer tre förslag som kan drivas av svenska politiker redan i höst, och ett förslag på vad som kan förberedas på sikt.

1. (Åtgärd nu) Paradigmskifte

Kommissionens förslag innebär ett paradigmskifte som Sverige bör slå vakt om. Tidigare har utgångspunkten varit att fiske alltid kan bedrivas, trots att bestånd befunnit sig under säkra gränser (BLIM).

Aktion: Verka för att minimera uttag av skarpsill för att begränsa bifångster av sill.

2. (Åtgärd nu) Ordning och reda i fisket

BalticWaters analyserade rekommendationerna i [Östersjöbrief 57](#). Där påpekar vi flera skäl till att ICES rekommendationer inte ska uppfattas som tvingande att följa. Särskilt när det gäller sillen finns flera tillkortakommanden.

Dagens vetenskap omgärdas av osäkerhet – delvis till följd i saknade data, men främst för de fel som [felrapporteringar](#) leder till. Ordning och reda i fisket är ett måste.

Aktion: Verka för att myndigheter (Kustbevakningen till havs och Hav och Vattenmyndigheten på land) ges resurser och mandat att kontrollera allt fiske. Metoder finns, även för att kontrollera industrifisket.

3. (Åtgärd nu) Begränsa det industriella foderfisket efter skarpsill

Industrifisket bidrar inte till något av de mål som sätts upp för den gemensamma fiskepolitikens (GFP) socioekonomiska mål, eftersom fisket i Östersjön bedrivs av ett så litet antal fiskefartyg, förädling sker i andra länder och fångsterna inte blir mat för människor.¹

Industrifisket är däremot en avgörande orsak till sillbeståndets dåliga status, främst till följd av bifångster vid skarpsillsfisket. Att minimera skarpsillskvoten är den snabbaste vägen till att hjälpa sillen.

Aktion: Verka för att dramatiskt minska skarpsillskvoten i Östersjön för att minimera bifångst av sill och torsk och därmed främja en återhämtning av dessa två nyckelarter.

---

¹ Läs vidare i [BalticWaters faktabank](#) – där samlar vi fakta om Östersjön och hur fiske och annan mänsklig aktivitet påverkar ekosystemet.

4. (Förbereda för morgondagen) Förslag på åtgärder för ett framtida Östersjöfiske

Redan idag initieras arbetet med att förbereda en storskalig vetenskaplig studie på Östersjökala. Studien genomförs under 2 till 3 år och inleds med ett moratorium på allt sillfiske från 2025. Målet är att vända beståndsutvecklingen och att etablera bästa tänkbara vetenskapliga grund för beståndsbedömning samt en fungerande kontroll och tillsyn av fisket.

Rätt genomfört leder arbetet till att bevara fiskekapacitet, stärka vetenskapen och få ordning och reda i förvaltning och fiskerikontroll. [Studien delas upp i tre parallella spår:](#)

1. Vetenskap och fiskekapacitet

- a. Forskare formulerar ett vetenskapligt provfiske vars primära syfte är att följa utvecklingen och förhoppningsvis återhämtningen av östersjöns kommersiella arter - sill, plattfisk och torsk.
- b. Småskaliga båtar anlitas (avlönas) för att genomföra vetenskapligt ledda provfisken.
- c. Fiskarna registrerar mätpunkter för fiske, mäter och väger fångster och åiterrapporterar till forskare.
- d. Småskaliga fiskare övervakar fiskevatten och efterlevnad av fiskestopp.
- e. Den kvot som tas upp i forskningssyfte får säljas som mat till människor.

2. Översyn av befintlig förvaltning med målet att

- a. Gå igenom vetenskap, och modeller för bedömning av bestånd, i syfte att etablera data och dataset som skapar grund för en robust bedömning av beståndens status och tillväxt.
- b. Utveckla metoder för tillsyn och provtagning som stärker kontroll och tillsyn av fiske till havs.
- c. Granska instruktionen till nationella myndigheter, deras roll för framtagande av råd och arbetsprocesser.

3. Ett fiske som genererar samhällsnytta för Sverige

En socioekonomisk studie etableras för att säkerställa att ett framtida fiske bedrivs på villkor som gynnar samhället, matförsörjning och skapar långsiktiga förutsättningar för fiskare att bedriva sin verksamhet.

Viktiga datum i närtid

23 - 24 oktober. Ministerrådsmöte där beslut tas om nästa års kvoter. Övriga datum när [jordbruks och fiskerådet](#) sammanträder i år är: 20 - 21 november och 11 - 12 december.

Kontakt: Har du frågor, eller vill diskutera kvoter och fiskeripolitik. Tveka inte att höra av dig till

Konrad Stralka
Mobil: +46 70 750 23 31
Email: Konrad.stralka@balticwaters.org

Frida Tornberg
Mobil: +46 70 258 87 49
Email: frida.tornberg@balticwaters.org

Sammanställning av några av de stora kommersiella kvoterna i Östersjön

Bestånd	Område	ICES råd	Kommissionens förslag	BalticWaters rekommendation
Torsk. Västra beståndet	22–24	24 ton (-97% jämfört med förra årets råd)	136 ton (<i>bifångstkvot</i>) (-72%)	Följ de vetenskapliga råden. Max 24 ton.
Torsk. Östra beståndet	25–32	0 ton	595 ton (<i>bifångstkvot</i>)	Minska bifångstkvot med 50%. Max 300 ton.
Skarpsill	22–32	191,075–247,704 ton (+4% och – 3,1% jämfört med förra årets råd)	171,815 ton (-23%)	Minska kvoten med 50% för att främja sillens återhämtning. Max 85,000 ton.
Sill/strömming	30–31	48,824–63,049 ton (-21% och -26% jämfört med förra årets råd)	1000 ton (<i>bifångstkvot</i>) (-99%)	Följ kommissionens förslag.
Sill/strömming	25–29, 32	41,706–52,549 ton (-41% och -45% jämfört med förra årets råd)	28,550 ton (<i>bifångstkvot</i>) (-60%)	Minska bifångstkvoten med 50% för att främja sillens återhämtning. Max 15,000 ton.
Sill/strömming, Riga bukten	28.1	27,696–41,370 ton (-17% jämfört med förra årets råd)	36,514 ton (-20%)	Följ kommissionens förslag.
Sill/strömming	22–24	0 ton	394 ton (<i>bifångstkvot</i>) (-50%)	Minska bifångstkvoten med 50% för att främja sillens återhämtning. Max 150 ton.